

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071)344 65 87, (071)34 05 920, fax (071)34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 411-10/05/JB

Wrocław dn.26.04.2005 r.

Decyzja RWR 18/2005

Na podstawie art. 11a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 18 poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko spółce Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze
– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

1. zobowiązuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze do umożliwienia - od dnia 10 maja 2005 roku - innym przedsiębiorcom wykonywania usług pogrzebowych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze poprzez udostępnienie tym przedsiębiorcom kaplicy cmentarnej na czas uroczystości pogrzebowej oraz umożliwienie wykonywania przez nich transportu zwłok w trakcie ceremonii pogrzebowej, wykopania i zasypania grobu, uformowania mogiły i ekshumacji,
2. zobowiązuje się spółkę Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze do poinformowania Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o wypełnieniu ww. zobowiązania w terminie do dnia 20 maja 2005 r.

UZASADNIENIE

A. W związku ze skargą Pana Grzegorza Niedźwieckiego z Jeleniej Góry, w dniu 31 stycznia 2005 r. - postanowieniem nr 64/05 - zostało wszczęte postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia, czy działalność Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze, w tym odmowa samodzielnego wykonywania usług pogrzebowych przez innych przedsiębiorców na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze nie narusza przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, a w szczególności jej art. 8 ust. 2 pkt 5.

Celem ww. postępowania wyjaśniającego było wstępne ustalenie, czy w opisaney sprawie nastąpiło naruszenie przepisów ww. ustawy uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, w tym, czy sprawa ma charakter antymonopolowy.

Ponieważ analiza dokumentów i informacji zebranych w toku powyższego postępowania dała podstawę do przyjęcia, iż w opisanym sprawie mogło nastąpić naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, a w szczególności jej art. 8 ust. 2 pkt 5, postanowiono zakończyć postępowanie wyjaśniające oraz wszcząć postępowanie antymonopolowe.

W związku z powyższym Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej "Prezesem UOKiK" lub „organem antymonopolowym”, wszczął w dniu 7 marca 2005 r. postępowanie antymonopolowe, w związku z podejrzeniem nadużycia przez spółkę Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze (zwanej dalej również MPGK) pozycji dominującej na lokalnym rynku usług cmentarnych, polegającego na zakazaniu innym przedsiębiorcom wykonywania usług pogrzebowych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze w postaci udostępnienia kaplicy cmentarnej na czas uroczystości pogrzebowej, transportu zwłok w trakcie ceremonii pogrzebowej, wykopania i zasypania grobu, uformowania mogiły oraz ekshumacji, co przeciwdziałała ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji na lokalnym rynku wykonywania usług pogrzebowych na ww. cmentarzach i może stanowić naruszenie art. 8 ust. 2 pkt 5 powołanej wyżej ustawy. Jednocześnie organ antymonopolowy – postanowieniem nr 117/05 – zaliczył w poczet dowodów wszystkie materiały i informacje uzyskane przez Prezesa UOKiK w sprawie (postępowaniu wyjaśniającym) o sygn. RWR 400-5/05/JB.

(Dowód : karty 1-4).

W odpowiedzi na stawiane zarzuty spółka MPGK uznała zasadność wszczęcia postępowania antymonopolowego i przyznała, iż w części rynku usług pogrzebowych narusza przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Uczestnik podkreślił, iż jeszcze przed wydaniem przez Prezesa UOKiK postanowienia o wszczęciu postępowania antymonopolowego spółka MPGK rozpoczęła rozmowy z przedsiębiorcami świadczącymi usługi pogrzebowe na terenie Jeleniej Góry na temat stworzenia jednakowych warunków do ich wykonywania dla wszystkich zakładów pogrzebowych. Uczestnik zobowiązał się jednocześnie do umożliwienia wszystkim przedsiębiorcom, samodzielnego wykonywania wszystkich usług pogrzebowych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze i wniósł do Prezesa UOKiK o wydanie decyzji w trybie art. 11 a ww. ustawy.

(Dowód : karty 6-7).

B. Przeprowadzone przez Prezesa Urzędu Ochrony i Konkurencji postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie następującego stanu faktycznego :

1. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze jest jednoosobową spółką Gminy Jelenia Góra. Powyższy podmiot został wpisany do rejestru przedsiębiorców w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Aktualny numer w KRS - 0000186967.

Do zadań spółki MPGK należy m.in.:

- wywóz śmieci i odpadów,
- unieszkodliwianie odpadów,

- świadczenie usług cmentarnych i pogrzebowych.

(Dowód : sprawa RWR 400-5/05/JB karty 16-38).

2. Na terenie miasta Jelenia Góra znajdują się cztery cmentarze komunalne, których zarządcą od kwietnia 1992 r. jest spółka MPGK. Administrowanie cmentarzami komunalnymi w Jeleniej Górze przez Uczestnika odbywa się w oparciu o umowę nr 3/92 z dnia 7 kwietnia 1992 r. zawartą pomiędzy Gminą Jelenia Góra a spółką MPGK. Zgodnie z § 1 ust. 1 tej umowy na Uczestniku ciążyą wszystkie obowiązki związane z utrzymaniem i eksploatacją cmentarza.

(Dowód : sprawa RWR 400-5/05/JB karty 12, 40-42).

3. Spółka MPGK odmawia innym przedsiębiorcom samodzielnego wykonywania usług pogrzebowych na terenie cmentarzy komunalnych w Jeleniej Górze poprzez ustanowienie wyłączności dla siebie na: korzystanie z kaplicy cmentarnej na czas uroczystości pogrzebowej, transport zwłok w trakcie ceremonii pogrzebowej, wykopanie i zasypanie grobu, uformowanie mogiły oraz ekshumację. Przygotowanie zwłok do pogrzebu, transport zwłok poza terenem cmentarza oraz budowę pomników mogli wykonywać wszyscy zainteresowani bez ograniczeń.

(Dowód : karty 6, 7, sprawa RWR 400-5/05/JB karta 12).

4. Po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania antymonopolowego Uczestnik – pismami z dnia 23 marca 2005 r. i 14 kwietnia 2005 r. – poinformował organ antymonopolowy, iż zobowiązuje się, w zakresie wykonywania usług pogrzebowych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze, do stworzenia wszystkim przedsiębiorcom równych warunków dla świadczenia usług pogrzebowych na tych cmentarzach i zwrócił się do Prezesa UOKiK o wydanie decyzji w trybie art. 11 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

(Dowód : karty 6, 7).

C. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje:

Spółce MPGK postawiony został zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku usług cmentarnych, polegającego na zakazaniu innym przedsiębiorcom wykonywania usług pogrzebowych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze w postaci udostępnienia kaplicy cmentarnej na czas uroczystości pogrzebowej, transportu zwłok w trakcie ceremonii pogrzebowej, wykopania i zasypania grobu, uformowania mogiły oraz ekshumacji, co przeciwdziałała ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji na lokalnym rynku wykonywania usług pogrzebowych na ww. cmentarzach i może stanowić naruszenie art. 8 ust. 2 pkt 5 powołanej wyżej ustawy.

1. Naruszenie interesu publicznego.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, iż podstawą do zastosowania przepisów ww. ustawy, jest uprzednie stwierdzenie przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, że w wyniku sporu pomiędzy stronami doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Zgodnie bowiem z art. 1 ust.1 ustawy antymonopolowej *ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.*

W art. 1 ust. 2 ww. ustawy wśród zjawisk wymagających przeciwdziałania wymienia się praktyki ograniczające konkurencję. Natomiast w odniesieniu do konsumentów z przeciwdziałaniem spotykają się praktyki naruszające ich zbiorowe interesy. Tylko w tym przypadku grupy konsumentów doznają bezpośredniej ochrony ze strony Prezesa Urzędu. Natomiast ochrona grup konsumentów jest dopuszczalna w razie nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców. Z przepisu tego wynika, że celem interwencji Prezesa Urzędu jest przede wszystkim ochrona rynku przed jego dezorganizacją ze strony przedsiębiorców wykorzystujących swą dominującą pozycję, a ochrona interesów indywidualnych konsumentów lub ich grup jest następstwem zakazania przedsiębiorcom niektórych zachowań typowych dla podmiotów dominujących, uznanych przez ustawodawcę jako zagrażające interesowi publicznemu (art. 1 ust. 1) (wyrok SN z dnia 27 sierpnia 2003 r. sygn. akt I CK 185/03).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26.02.2004 r. (sygn. III SK 2/04) stwierdził także, że naruszenie indywidualnego interesu nie wyklucza dopuszczalności równoczesnego uznania, że dochodzi do naruszenia interesu zbiorowego *„jeżeli indywidualne pogwałcenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mogłoby w jakikolwiek sposób prowadzić do ustanowienia lub utrwalenia monopolistycznych praktyk rynkowych, które wywołują lub mogą wywołać zakazane skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”.*

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (Wyrok SN z dnia 24 lipca 2003 r., sygn. akt I CKN 496/01) w niniejszej sprawie nie można poprzestać jedynie na zbadaniu sytuacji ewentualnego pokrzywdzenia bezpośredniego kontrahenta przedsiębiorcy dominującego. Należy rozpatrywać sprawę w szerszym kontekście, biorąc pod uwagę to, w jaki sposób działania dominanta odbijają się na interesach wszystkich odbiorców usług pogrzebowych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze.

W niniejszej sprawie organ antymonopolowy występuje w ochronie interesu publicznego, bowiem skutkami działań Uczestnika w zakresie stosowania praktyk ograniczających konkurencję mogą być dotknięci wszyscy odbiorcy usług pogrzebowych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze. Przede wszystkim zastrzeżenie wykonywania tych usług tylko dla jednego przedsiębiorcy, będącego jednocześnie zarządcą cmentarza zamyka ten rynek dla innych przedsiębiorców i zapobiega tworzeniu się na nim jakiegokolwiek konkurencji, która, będąc wartością publiczną, podlega ochronie prawnej. Wprowadzony przez Uczestnika zakaz wykonywania usług pogrzebowych przez innych przedsiębiorców niż zarządca cmentarza narusza również interesy konsumentów, którzy nie mając żadnej innej alternatywy zmuszeni są do korzystania, w zakresie ww. czynności pogrzebowych, wyłącznie z usług jednego przedsiębiorcy wykonującego je w ramach własnej działalności lub na zlecenie innych przedsiębiorców. Wobec powyższego, niniejsze postępowanie antymonopolowe niewątpliwie ma na celu ochronę interesu publicznego.

Wobec powyższego, wszczęcie postępowania antymonopolowego w niniejszej sprawie było uzasadnione.

2. Ustalenie rynku właściwego

Ponieważ zachowania podmiotów odbywają się w strukturze rynkowej istotne znaczenie ma określenie rynku właściwego w niniejszej sprawie, czyli – zgodnie z art.4 pkt 8 ustawy o ochronie – rynku towarów, *który ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów (...) panują zbliżone warunki konkurencji.* Mówiąc o rynku właściwym, określa się rynek w ujęciu produktowym i geograficznym.

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (d. Sądu Antymonopolowego) w sprawach o stosowanie praktyk monopolistycznych, należy dążyć do możliwie wąskiej segmentacji rynku. Im więcej, bardziej szczegółowo, jak wskazuje Sąd Antymonopolowy w orzeczeniu z dnia 4 października 1993 r. (sygn. akt XVII Amr 29/93, Wokanda 1994 r. Nr 3) uda się wyodrębnić rynek, tak w ujęciu produktowym (przedmiotowym), jak i terytorialnym, tym większy w nim udział może mieć określony przedsiębiorca, co wyznacza poziom jego dominacji i zarazem wskazuje ograniczenia jakie stwarza mu ustawa antymonopolowa.

Rynek w znaczeniu przedmiotowym odnosi się do towarów w rozumieniu art. 4 pkt 6 ustawy antymonopolowej (m.in. rzeczy, usługi).

Zachowania podmiotów odbywają się w strukturze rynkowej. Urząd przyjął zgodnie z ustalonym orzecznictwem (m.in. wyrok Sądu Antymonopolowego z 14.06.1995r., sygn. akt XVII Amr 11/95 Wokanda nr 6 z 1996r. wyrok S.A. z 2.10.1996r. sygn. akt XVII Amr 37/96, wyrok S.A. z 28.01.2002r. sygn. akt XVII Ama 28/01), że zakłady pogrzebowe funkcjonują na dwóch rynkach produktowych związanych z cmentarzami i chowaniem zmarłych, a mianowicie :

- rynku usług cmentarnych związanych z utrzymaniem cmentarza i zarządzania nim,
- rynku usług pogrzebowych związanych z chowaniem zmarłych.

Usługi cmentarne świadczone są na rzecz społeczności Gminy w celu umożliwienia jej członkom korzystania z cmentarza i jego urządzeń w związku z pochówkiem zmarłych. Cmentarze komunalne zgodnie z ustawą o samorządzie terytorialnym z dnia 8.03.1990r. (j.t. Dz. U. Nr 13 z 1996r., poz. 74 z późn. zm.) stanowią mienie gminy. Tym samym gminie przysługuje do tych obiektów prawo własności w rozumieniu art. 140 k.c. Usługi te polegają na organizowaniu i nadzorowaniu prac związanych m.in. z :

- utrzymaniem cmentarza i wyposażeniem go w niezbędne urządzenia np. dom pogrzebowy czy sanitariaty,
- urządzeniem cmentarza zgodnie z planem jego zagospodarowania,
- utrzymaniem ładu i porządku na cmentarzu,
- nadzorem nad korzystaniem z cmentarza, w tym nad pochówkiem, ekshumacją, zakładaniem grobów zgodnie z przepisami prawa.

Miejszem wykonywania tych usług jest cmentarz, zatem rynek w ujęciu geograficznym określony jest przez teren cmentarza. W niniejszej sprawie będzie to teren czterech cmentarzy komunalnych w Jeleniej Górze, na którymi zarząd sprawuje spółka MPGK.

Na mocy przepisów prawnych, a w szczególności art. 2 ust 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tj. Dz. U. z 2000 r., Nr 23, poz. 295 z późn. zm.), art. 7 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 1 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990r. Nr 34, poz. 198 z późn. zm.) utrzymanie i zarządzanie cmentarzami komunalnymi zaliczone zostało do zadań własnych Gminy. W związku z tym usługi cmentarne należą do obowiązków zarządcy cmentarza, który posiada na tym rynku pozycję monopolistyczną wynikającą z wyżej przytoczonych przepisów prawnych (monopol prawny).

W celu wykonania nałożonych na nią zadań Gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi (art. 9 ust. 1 ww. ustawy o samorządzie gminnym). W niniejszej sprawie Gmina Jelenia Góra dnia 7 kwietnia 1992 r. zawarła ze spółką MPGK umowę na mocy której przekazała jej zarząd i eksploatację cmentarzy komunalnych w Jeleniej Górze.

Drugi analizowany rynek produktowy, to **rynek usług pogrzebowych**. Dotyczy on usług, które są adresowane do indywidualnego odbiorcy tj. klientów zakładów pogrzebowych. Stąd rynek ten, w przeciwieństwie do rynku usług cmentarnych, powinien być konkurencyjny i wolny od wszelkich ograniczeń i zakazów, tak aby zapewniał konsumentom możliwość swobodnego wyboru usługodawcy. Rynek usług pogrzebowych obejmuje m.in. takie czynności jak :

- sprzedaż trumien i innych akcesoriów pogrzebowych,
- przygotowanie zwłok do pogrzebu,
- przygotowanie miejsca pochówku np. wykopanie grobu, wykonanie nagrobka, grobowca,
- transport zwłok, pochówek i związana z tym asysta pogrzebowa,
- ekshumacja.

W rozpatrywanej sprawie właścicielem wszystkich cmentarzy komunalnych w Jeleniej Górze jest Gmina Jelenia Góra, która korzystając z ww. przepisów przekazała zarząd nad nim spółce MPGK. Zarządca cmentarza prowadzi zatem działalność gospodarczą na dwóch współzależnych rynkach :

- na rynku usług cmentarnych, na który składają się czynności w zakresie utrzymania i administrowania cmentarzami,
- na rynku usług pogrzebowych, który powinien być rynkiem w pełni konkurencyjnym.

Niniejsza sprawa dotyczy działalności Spółki, która administruje czterema cmentarzami komunalnymi w Jeleniej Górze i w ramach swoich uprawnień może samodzielnie decydować o zasadach korzystania z tego cmentarza przez innych przedsiębiorców. Ponieważ wykonywanie czynności związanych z administracją cmentarzem, w szczególności – decydowanie o udostępnianiu infrastruktury cmentarnej, należy do kategorii usług cmentarnych, za **rynek produktowy w niniejszej sprawie należało uznać rynek usług cmentarnych**.

Niezbędnym elementem rynku właściwego jest jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów są jednakowe dla wszystkich konkurentów. Stosownie do ustalonego orzecznictwa antymonopolowego, zarówno rynek usług pogrzebowych jak i rynek usług cmentarnych w wymiarze geograficznym mają charakter lokalny i są ograniczone do terenu określonego cmentarza. W wyroku z dnia 21 stycznia 1998 r. Sąd Antymonopolowy stwierdził, iż „pod względem terytorialnym rynek usług cmentarnych należy zaliczyć do rynku lokalnego. Przynajmniej zasadniczo usługi cmentarne zaspokajają potrzeby społeczności lokalnej” (wyrok S.A. z dnia 21 stycznia 1998 r., sygn. akt XVII Ama 51/97). W cytowanym wyroku Sąd stwierdził również, iż „w świetle doświadczenia życiowego o wyborze cmentarza, jako miejsca pochówku, w niewielkim stopniu decydują elementy konkurencji pomiędzy administratorami poszczególnych cmentarzy. Wybór cmentarza jest w zasadniczej mierze determinowany szczególnymi względami – wolą osoby zmarłej, wyznaniowym charakterem cmentarza, istnieniem grobów osób bliskich, prestiżem cmentarza itp. Zatem za lokalny rynek usług cmentarnych należy zasadniczo uznać obszar danego cmentarza. Przedsiębiorca pełniący tam na zasadzie wyłączności, funkcję administratora cmentarza, jako niespotykający się z konkurencją innego przedsiębiorcy, posiada pozycję monopolistyczną” (por. również wyrok S.A. z dnia 23 kwietnia 2001 r., sygn. akt XVII Ama 49/00). Z uwagi na to, iż w Jeleniej Górze znajdują się cztery cmentarze komunalne, na terenie których zarząd sprawuje spółka MPGK rynkiem w ujęciu geograficznym (rynek geograficzny) jest obszar cmentarzy komunalnych w Jeleniej Górze.

Wobec wszystkich wskazanych powyżej okoliczności **za rynek właściwy w niniejszej sprawie należy uznać lokalny rynek usług cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze.**

3. Ustalenie pozycji rynkowej MZGK Sp z o.o. na rynku właściwym

Możliwość stwierdzenia naruszenia przez przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk ograniczających konkurencję, polegających na nadużywaniu pozycji dominującej, uzależniona jest od uprzedniego stwierdzenia, iż przedsiębiorca posiada na tak określonym rynku pozycję dominującą.

Próbując ustalić, czy na rynku właściwym w niniejszej sprawie Spółka posiada pozycję dominującą, należy mieć na uwadze definicję, zawartą w art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tą definicją pozycja dominująca to pozycja przedsiębiorcy na rynku, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%. Określając pozycję rynkową Spółki niezbędne jest więc przesądzenie czy jego siła ekonomiczna umożliwia prowadzenie działalności w znacznym stopniu niezależnie od swych konkurentów i kontrahentów.

Zdaniem Prezesa UOKiK pozycję rynkową, która wskazuje na siłę ekonomiczną spółki MPGK wyznacza okoliczność sprawowania przez niego zarządu wszystkimi cmentarzami komunalnymi w Jeleniej Górze, z czym wiąże się m.in. możliwość samodzielnego decydowania o dopuszczeniu innych przedsiębiorców do świadczenia usług pogrzebowych na zarządzanych przez niego cmentarzach.

W tym stanie rzeczy bezsprzeczne jest, iż Uczestnik może autonomicznie – niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów - kształtować warunki korzystania z administrowanych cmentarzy; mógł tym samym samodzielnie wyłączyć innym przedsiębiorcom możliwość świadczenia usług pogrzebowych na tych cmentarzach.

Tak więc, spółka MPGK, posiadając pozycję dominującą na rynku usług cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze, przenosi swoją władzę i wywiera zasadniczy wpływ na funkcjonowanie drugiego z rynków - rynku usług pogrzebowych na ww. cmentarzach, co powoduje, że również pozycja Uczestnika na tym rynku jest dominująca – może bowiem określać warunki funkcjonowania i konkurowania na nim innych przedsiębiorców. Zabraniając innym przedsiębiorcom samodzielnego wykonywania na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze pełnego zakresu usług pogrzebowych Uczestnik bezpośrednio ingeruje w działanie drugiego z rynków, tj. rynku usług pogrzebowych. Takie działanie spółki MPGK pozwoliło na ukształtowanie sobie samej dogodnej sytuacji dla zdominowania tego rynku.

W związku z powyższym Prezes Urzędu stwierdził, iż spółka MPGK posiada pozycję dominującą na lokalnym rynku usług cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze.

4. Uprawdopodobnienie naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 8 ust 2 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz zobowiązanie przedsiębiorcy do wykonania podjętych zobowiązań, polegających na zaniechaniu działań zmierzających do zapobieżenia naruszenia ww. przepisu i termin wykonania tych zobowiązań

Przepis art. 11 a ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż jeżeli w toku postępowania antymonopolowego zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych we wniosku lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu – że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 5 lub art. 8, a przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę lub związek przedsiębiorców do wykonania tych zobowiązań.

Art. 11 a ust.2 stanowi, iż w decyzji, o której mowa w ust. 1 Prezes Urzędu może określić termin wykonania tych zobowiązań, natomiast ust. 3 ww. przepisu stanowi, iż w decyzji, o której mowa w ust. 1 Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę lub związek przedsiębiorców obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązania.

W toku postępowania antymonopolowego zostało uprawdopodobnione, iż spółka MPGK - poprzez odmowę możliwości samodzielnego świadczenia przez innych przedsiębiorców usług pogrzebowych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze - naruszyła zakaz, o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy antymonopolowej.

Art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji (...) określa, iż praktyką ograniczającą konkurencję jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji. Do stwierdzenia tej praktyki zachowanie przedsiębiorcy musi spełniać łącznie dwie przesłanki:

- posiadanie pozycji dominującej na rynku właściwym,
- nadużywanie pozycji dominującej poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji.

Posiadanie przez Uczestnika pozycji dominującej na rynku usług cmentarnych zostało już wykazane powyżej. Posiadaną pozycję dominującą na rynku usług cmentarnych na cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze, spółka MPKG wykorzystwała w celu przeciwdziałania ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania lub rozwoju konkurencji na rynku usług pogrzebowych poprzez odmowę wykonywania przez innych przedsiębiorców usług pogrzebowych, tj. ustanowienie wyłączności dla MPKG w zakresie: udostępnienia kaplicy cmentarnej na czas uroczystości pogrzebowej, transportu zwłok w trakcie ceremonii pogrzebowej, wykopania i zasypania grobu, uformowania mogiły oraz ekshumacji.

Wyłączność Uczestnika na świadczenie usług pogrzebowych na wszystkich cmentarzach komunalnych w Jeleniej Górze uniemożliwiała innym przedsiębiorcom świadczenie tych usług na terenie ww. cmentarzy (poza możliwością wykonywania nagrobków), ograniczając ich działalność jedynie do usług pogrzebowych realizowanych poza terenem cmentarzy komunalnych w Jeleniej Górze (np. przygotowanie zwłok do pogrzebu, transport zwłok poza terenem cmentarza). Zgodnie z orzecznictwem, żaden przepis prawa **nie przyznaje** administratorowi cmentarza prawa do wyłączności świadczenia określonych usług pogrzebowych. Nie uzasadnia tego także ponoszenie przez administratora cmentarza odpowiedzialności cywilnej ani pokrywanie części kosztów administrowania przychodami ze świadczonych usług (wyrok SOKiK z dnia 5 marca 2003 r. sygn. akt XVII Ama 49/02).

Tak więc, należy stwierdzić, iż **została spełniona** przesłanka z art. 11a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. uprawdopodobnienie naruszenia przez MPKG Sp. z o.o. w Jeleniej Górze zakazu, o którym mowa art. 8 ust. 2 pkt 5 ww. ustawy.

Tym niemniej, w trakcie przedmiotowego postępowania (po jego wszczęciu), Uczestnik **zobowiązał się** umożliwić innym przedsiębiorcom samodzielne wykonywanie **wszystkich** usług pogrzebowych na ww. cmentarzach, w tym udostępnić kaplicę cmentarną na czas uroczystości pogrzebowej oraz umożliwić im: wykonywanie transportu zwłok w trakcie ceremonii pogrzebowej, wykopanie i zasypanie grobu, uformowanie mogiły oraz ekshumacji (vide: pisma z dnia 23 marca 2005 r. i 14 kwietnia 2005 r. karty 6,7,10). Spełnienie tego zobowiązania będzie skutkowało tym, iż postawione spółce MPKG zarzuty naruszenia art.8 ust. 2 pkt 5 ustawy antymonopolowej staną się bezzasadne.

Wobec powyższego, organ antymonopolowy wydał decyzję w niniejszej sprawie w trybie art. 11 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 11 a ust 2 ww. ustawy Prezes UOKiK określił termin wykonania powyższego zobowiązania na dzień 10 maja 2005 r. Natomiast – w myśl ust 3 ww. przepisu – nałożył na Uczestnika obowiązek złożenia do dnia 20 maja 2005 informacji organowi antymonopolowemu o jego wykonaniu.

Organ antymonopolowy nie nałożył na Uczestnika kary pieniężnej. Art. 11a ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi bowiem, iż w przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 1 nie stosuje się art. 9-11 oraz art. 101 ust. 1 pkt 1 i pkt 2, z zastrzeżeniem ust. 7.

Mając powyższe na uwadze należało orzec jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor Delegatury UOKiK we Wrocławiu
Zbigniew Jurczyk

Otrzymuje:

Miejskie Przedsiębiorstwo
Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
ul. Wolności 161/163
58-560 Jelenia Góra